

Høringssvar «Forslag til prinsipper for bruk av markedet på e-helseområdet»

Fagforbundet ønsker at det offentlige behov kommer tydeligere frem i prinsippene for bruk av markedet på e-helseområdet. Bruk av egne ansatte bør foretrekkes foran bruk av private leverandører og anskaffelsene bør skje på en ryddig og lovmessig måte. Dette vil sikre at tilliten til det offentlige ivaretas. Fagforbundet foreslår et eget prinsipp om personvern og IKT-sikkerhet. Samfunnsoppdraget til den offentlige helsetjenesten burde gjennomgående komme tydeligere med.

Våre innspill er sortert som følger under det relevante prinsippet:

Sourcingstrategi

Bruk av egne ansatte bør foretrekkes foran bruk av private leverandører i offentlig sektor. Hovedregelen bør være at de private leverandørene bare skal benyttes dersom det offentlige selv ikke kan levere tjenesten det er behov for. Permanent bruksrett (kjøp) er å foretrekke framover en midlertidig bruksrett (leieavtale). I Tyskland er dette utgangspunktet. Tyskland har i stor grad valgt å organisere og drifte IKT-tjenestene sine selv og ønsker å være uavhengig av internasjonale selskaper ved leveranse av f.eks. skytjenester (Faf0 2020:17).

Kontraktsvalg

På dette området er lojal etterlevelse av anskaffelsesregelverket det sentrale. I sine undersøkelser har Riksrevisjonen tidligere avdekket en rekke lovbrudd i forbindelse med anskaffelser i Helsedirektoratet og Direktoratet for e-helse. Denne praksisen må endres umiddelbart.

Bruk av markedet gir generelt grunnlag for ineffektiv ressursbruk gjennom stor utbygging av bestillerfunksjonen i det offentlige. Dette stjeler ressurser fra det offentlige egne tjenesteproduksjon og gir høye transaksjonskostnader i oppgaveløsningen. Ved bruk av egne ansatte får man ned transaksjonskostnadene, samtidig som man bygger opp intern kompetanse i organisasjonen. Når anskaffelsesregelverket ikke følges er dette ofte til fordel for de leverandører som har allerede fått et tidligere oppdrag eller andre konkurransevridende effekter som medfører økte kostnader for det offentlige.

Næringsutvikling

Privat næringsutvikling er ikke helsemyndighetenes primære målsetning. Bruk av markedet gir lavere intern kompetanse og erfaring for å utarbeide egne verktøy i offentlige organisasjoner. Innovasjon skjer ofte i offentlige regi og det finnes flere utviklertmiljøer i kommunal sektor, NAV og Skatteetaten som har bidratt til digitale tjenester av høy kvalitet. Bruk av markedet på dette området har altså en omkostning ved at disse interne miljøene svekkes. Dette påvirker den generelle tjenestekvaliteten og gir lavere samlet humankapital i offentlig sektor. Det foreligger også risiko for det offentlige dersom de private trekker seg ut av et foreliggende avtaleforhold. Rent generelt gir det også økt risiko gjennom at eksterne aktører utarbeider verktøy/tjenester som behandler personopplysninger.

Samspillsnormer

Den private leverandøren bør ha innsikt og respekt for den offentlige virksomhets samfunnsoppdrag og særpreg som offentlig tjenesteyter. Helsetjenesten har ansvaret for at befolkningen får gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester.

Forutsigbarhet

Bruk av private leverandører medfører ofte redusert forutsigbarhet ved at de private går ut av løpende avtaler f.eks. ved at en programvare utfases av leverandøren. Resultatet er ofte at brukerstøtte, oppdateringer og andre tjenester bortfaller. Mange IT-systemer i helsesektoren skal håndtere rutineoppgaver med lang tidshorisont og bør derfor være skjernet mot driftsavbrudd på grunn av forhold på den private leverandørens side.

Personvern og IKT-sikkerhet

Det bør komme med et nytt punkt som understreker hensynet til tilstrekkelig personvern og IKT-sikkerhet. Helsetjenesten behandler og oppbevarer personopplysninger i stor skala og er derfor avhengig av høy grad av tillit fra brukerne. Den siste tiden har det vært flere angrep på offentlige virksomheter. Ved bruk av private leverandører bør det derfor gjøres oppmerksom på de spesielle utfordringer og hensyn som gjør seg gjeldende i oppdrag for offentlige virksomheter.

Vennlig hilsen

FAGFORBUNDET